

„...scripta manent“

Védjük a könyveket — hogy „megmaradjon az írás“

»A szó elszáll, az írás megmarad.« — Több száz esztendővel ezelőtt, amikor még az ember vakon bízott az írás, a papír örökkévalóságában, bizonyára senki sem gondolt arra, hogy egykoron majd e bölcs szállóige is módosításra szorítkozhat. Mentiségére a latin tudósnak — aki még jófajta, cédrusfa illatos olajával tartósított

papíruszra rötta fel e bölcs bölcseletet — nem ismerhette még a későbbi korok farostos, lignines papírlapjait, s a H₂SO₃, H₂SO₄ pusztító vegyületeit. De félre a tréfát! Ma már világszerte intézetek, kutatók százai (Moszkvában, Rómában, New Yorkban) vizsgálják, kutatják, miként lehetne megvédeni a hőingadozás, a relatív

nedvesség, a kénsav, a kénessav, a széndioxid pusztító hatásaitól — egyszóval az idő vasfogától — életünk, történelmünk írásos értékeit. Mert, sajnos, pótolhatatlan értékek mennek veszendőbe a kelő védelem hiányában.

Magyarországon az utóbbi esztendőikig jóformán senki sem foglalkozott a könyvvédelem — vagy ahogy a szakemberek mondják: a könyvhigiéna — tudományos problémáival.

Néhány lelkes kutató

— köztük dr. Tombor Tibor, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos osztályvezetője — próbált kidolgozni néhány eljárást. De hát *egységes recept ma még nincs*. Hiszen másfajta védelemre szorul például Cypriánus kódexe (amit egyébként nemrégiben vásároltunk horribilis összegért egy londoni árverésen), és más higiéniai módszereket az újságok, napilapok, brosrák, halotti bizonyítványok megőrzése. (Mindezekre bizony szükség van, elsősorban utódaink számára.)

Nagy könyvtáraink — elsősorban a Széchényi Könyvtár — kinötte önmagát. A berendezés korszerűtlen, nincs légkondicionálás. De a várban épülő új könyvtár, sőt, az Akadémia új könyvtár-szárnya is már a huszadik századi követelményeknek megfelelően készül. Például a várpalotában hatalmas restauráló műhely, könyvfertőtlenítő laboratórium épül, s a raktárakat is légkondicionáló berendezésekkel látják el — amely részben biztosítja majd a könyv, az írásba rejtőző múlt szakszerű védelmét.

De van még egy kórokozó, amely ellen sokkal nehezebb védekezni. S ez,

Budapestre vonatkozó újságcikkek				Oszályozás	
Szerző: <i>Gambler Ilona</i>		Cím: <i>"Scripta manent" védjük a könyveket — hogy "megmaradjon az írás"</i>		Tárgy: <i>027</i>	
Forrás: <i>Műszoara</i>		Idő: <i>1965. júl. 4.</i>		Hely: <i>"1965"</i>	
(Hely)		(Idő)		Személy	
		(Köt. v. füz.)		Helyszám	
		(Oldal)			

az emberi felelőtlenség!

Nagy könyvtárakban — elsősorban a Műszaki Könyvtárban, a Széchényi folyóirattárban sok a panasz. A könyvtárosok nem kis iróniával, malíciával jegyzik meg: »Mégsem állíthatunk minden olvasó mellé egy géppisztolyos felvigyázót.«

A szemle, egy zsúfolt, forgalmas nap után, valóban elkeserítő. Drága külföldi folyóiratokból kitépett oldalak, pengével kizágott reprodukciók jelzik a rombolás, a felelőtlenség bizonyítékait. Nemrégiben egy tizenhárom esztendőes fiú egy egész dossziényi rajzot, műszaki leírást gyűjtött össze — különböző könyvtárakból, különböző folyóiratokból. Szinte »tudományos precizitással« szedegette össze az ultrarövidhullámú adók külföldi tervrajzait. Amikor rajtakapták — természetesen, sírva fakadt. (Ezért az esetért azonban elsősorban nem a gyerek, hanem a könyvtárak felelősek.) Másik eset: egy képzőművészeti főiskolai hallgató vágta ki az egyik reprodukciós könyvből Van Gogh és Renoir portréit. Amikor kérdőrevonták, csodálkozott. »Neki senki sem mondta, hogy nem szabad.«?!

Természetesen, nemcsak a könyvtártudományi szakembereknek van közükhöz ezekhez a kérdésekhez. Hiszen az ő feladatuk elsősorban az, hogy okos szóval kalauzolják az olvasót a művészetek, az irodalom birodalmában. Ám, nemcsak »olvasni« kell megtanítani az embereket, hanem az emberi kultúra alapkövetelményeire, a könyvekhez méltó viselkedésre is.

Gantner Ilona